

KJELDE-CD 4

Tradisjonsmusikk i Holtålen og Røros

Reiser vi sørover fra Trondheim, og ved veiskillet på Støren velger veien oppover Gauldalen, vil vi etter ca. ti mil komme til Haltdalen, den nordligste bygda i Holtålen kommune. Fortsetter vi videre gjennom Ålen sentrum og tar oppover bakkene sørover, vil vi snart ankomme Rugeldalen, trolig mest kjent for at det var her forfatteren Johan Falkberget bodde. Da har vi i mellomtiden kommet inn i Røros kommune. Etter ytterligere to mil mot sør er vi framme i Bergstaden Røros, byen på fjellet som ble anlagt etter at man startet gruvedrift i området på 1600-tallet. Det er dette stedet som har gitt opphavet til rørospolsen, den kanskje mest utbredte og populære av bygdedansene våre, og det er nettopp i Røros og Holtålen at rørospolsen står spesielt sterkt. Så langt tilbake kunnskapene våre rekker har det eksistert nære musikalske og kulturelle forbindelser mellom bygdene i Holtålen og Røros, og dette har vært med på å gjøre de to kommunene til nærmest et kulturelt fellesområde når det gjelder folkemusikk og folkedans. Men først litt historikk.

I tiden etter at Svartedauen herjet i Norge (1349-1350) ble områdene rundt Røros nærmest avfolket. I Holtålen var det imidlertid tettere bosetning, og de lavereliggende bygdene her ble heller ikke så hardt rammet av klimaforverringen som fulgte på 1400-tallet, gjerne kalt den lille istid. Etter hvert anla ålbyggene setre i de sørlige og vestlige delene av Røros, og i løpet av 1500-årene ble gradvis enkelte bruk igjen satt i drift i Rørosdistriktet. Trolig fantes det også sørsamer i området allerede på denne tiden. Det som imidlertid skulle endre bosetningsbildet totalt og gi en helt ny utvikling i hele regionen, var at man tidlig i 1640-årene fant kobbermalm og Røros kobberverk ble stiftet i 1644.

I årene som fulgte oppsto det et sterkt behov for både arbeidsfolk til gravene og eksperter på gruvedrift. Siden tyskerne på denne tiden ble regnet som de flinkeste bergfolkene i Europa, ble de fleste ekspertene hentet til Rørosdistriktet fra Tyskland. Blant arbeiderne kom størsteparten fra de nærmeste nabobygdene i Gauldalen og Nord-Østerdalen, men mange reiste også fra mer fjerntliggende norske bygder, samt fra Jämtland og Härjedalen. I tillegg kom partisipantene og de fleste i gruveadministrasjonen fra større byer som Trondheim og Christiania, og til dels fra Danmark.

Sammensetningen av befolkningen på Røros på 1600-tallet må ha skapt en kulturell smeltedigel, som også må ha fått stor betydning for musikklivet i distriktet. Den spesielle rørospolsen ble høyst sannsynlig utviklet her i løpet av 1600-tallet som et resultat av flere ulike impulser, både

fra eldre musikktradisjoner på bygdene omkring, fra de polske musikk- og danseimpulsene som spredte seg både gjennom Danmark og spesielt Sverige, og gjennom kontakten med den europeiske kunstmusikken.

Allerede på slutten av 1600-tallet kan kildene trolig berette om spill og dans blant befolkningen i Rørosdistriktet. Den franske skipslegen Pierre M. de la Martinière, som besøkte Norge i 1670, forteller i sine reiseskildringer om et besøk i et gruvesamfunn i Trøndelag, mest sannsynlig Røros. Her skriver han at bøndene i fritiden morer seg og danser med sine oboer, fioliner og andre instrumenter. Samme år møter vi i de kildene en person ved navn Spell-Ola, eller Oluf Spillemand. Han ble da valgt av arbeiderne ved Røros Kobberverk til å være deres utsending til kongen i København for å klage på arbeids- og lønnsforholdene.

Gruvedriften på Røros fikk også stor betydning for befolkningene i Holtålen. Kobberverket anla flere smeltehytter her, bl.a. Eidet, Tamlag og Leset (Holtaalen) hytte. I tillegg lå flere av Rørosgruvene i fjellområdene i nord (Nordgruvene) mot Holtålen, og mange av gruvearbeiderne hørte derfor hjemme her. I 1674 ble det så etablert egen gruvedrift i Holtålen da Killingdal gruver startet driften. Det var med andre ord tett kontakt mellom gruvesamfunnet på Røros og Holtålen allerede før 1700, og nye kulturimpulser som nådde Røros ville utvilsomt snart være kjent også i Holtålen.

Blant de nye musikk- og danseformene som kom til distriktet i siste halvdel av 1700-tallet, fikk særlig menuetten og engelskdansen en viss betydning. Menuetten brakte nye stiltrekk inn i polsspillet, for eksempel bruken av trioler. Vi finner i tillegg menuettmelodier som senere er blitt omgjort til polser. Betydning fikk også engelskdansen, en turdans i tredelt takt. Selve dansen gikk relativt fort av moten, men vi møter i stedet mange av melodiene til engelskdansen brukt til valsen, som kom til landet omkring 1790. Flere av de tidlige engelskdansmelodiene lever fremdeles i tradisjonen i Røros og Holtålen som valser. I mange distrikter er disse valsene spesielt knyttet til den omreisende spellmannen Fant-Karl (Karl Johansen Rosenberg 1770-1855).

Ett resultat av Rørossamfunnets særegne sammensetning var at vi, i tillegg til de tradisjonelle bygdespellmennene, også fikk et mer bypreget musikkmiljø hvor noter, arrangementer og samspill var en naturlig del av musisering. Dette miljøet hadde i en lengre periode nær kontakt med stadsmusikantene i Trondheim og besto av organistene på Røros, verkets egen musikanter, musikkutøvende blant ledelsen, høyere funksjonærer, samt en del notekyndige spellmenn i distriktet med appetitt på et bredere musikkrepertoar. En av disse var Erik Johannessen Skomager (1760-1836), som har etterlatt seg en håndskrevet notebok datert 1781. Han var kjent for å være en svært god polsspiller, men noteboken hans inneholder kun menuetter og turdanser som feiere og engelskdanser. Erik Johannessen var en tid ansatt som

kobberverkets faste musiker, men problemer med alkoholen gjorde at han ble løst fra stillingen og sendt til Ålen, hvor fristelsene visstnok ikke var like store. Han skal bl.a. ha lært bort slåtter og noter til Jørgen P. Reitan (Stigers-Jørn, 1784-1863) og Iver Chr. Kuraas (1789-1860). Etter at han slo seg ned i Ålen tok han etternavnet Haugen.

Også Smed-Jens (1804-1888), Magnus Engzelius (1853-1931), Anders Haugen (1852-1927), Ole C. Prytz (Klas-Ola, 1852-1937), Ingebrigt Djupdal (1872-1934) og Einar Galaaen (1913-2000) er eksempler på dyktige felespillere i Røros og Holtålen som behersket både det gamle polsspillet og et mer fiolinistisk preget repertoar. I tillegg var en rekke av spelmennene i Holtålen og Røros notekyndige, og mange har etterlatt seg håndskrevne notebøker. Enkelte fikk også komponister som Martin Andreas Udbye (1820-1889), Jacob Adolf Hägg (1850-1928) og K.E.S. Lund (1899-1981) til å arrangere slåtter for flere instrumenter, slik at de kunne få litt avveksling fra det tradisjonelle slåttespillet.

På begynnelsen av 1800-tallet kom nye danseformer til landet, og disse fant raskt veien til Røros og Holtålen. Det dreide seg både om turdanser, runddanser og enkeltstående dansetyper. Størst betydning i dette distriktet fikk valsen og de tidlige polkavariantene hoppvals og galoppade. Derimot slo ikke masurkaen særlig an da den kom i 1840-årene, noe som sikkert skyldtes polsens dominerende stilling. Likevel ble enkelte masurka- og svenske hambo-melodier tatt opp som en del av polsrepertoaret. I 1860-årene kom de første reinlenderslåttene til distriktet. Dansen slo imidlertid ikke gjennom for fullt før helt mot slutten av århundret, men da ble reinlenderen raskt så populær at både hallinger, marsjer og eldre visetoner ble omformet til reinlenderslåtter. Spelmannen Henning Trøen (1834-1917) fra Brekken skal for øvrig ha vært den siste i Rørosdistriktet som spilte halling til dans, men også han skal ha lagt bort disse slåttene i 1880-årene fordi ingen lenger danset halling.

Til tross for at Røros og Holtålen har en rekke fellestrekk når det gjelder slåttespillet, viser eldre opptak tendenser til forskjeller i spillestilen både mellom de ulike bygdene og de enkelte spelmennene. I bygdene rundt Røros ble ikke runddansmusikken, i like stor grad som i Holtålen, oppfattet som noen trussel mot det eldre slåttespillet. På Røros har derfor de to tradisjonene stilmessig langt på vei smeltet sammen ved at mye av runddansmusikken har tatt opp i seg stiltrekk fra det eldre polsspillet.

Ser vi spesielt på Holtålen skiller Hessdalen seg noe ut med både mer bruk av tostrengsspill med dobbeltgrep eller bordunspill og eldre tonalitet enn Reitan, Graftås og de øvrige grendene i den sørlige delen av kommunen, mens Stensli og Haltdalen lenger nord generelt befinner seg noe nærmere Hessdalen når det gjelder spillestilen. Det finnes klare historiske og kulturelle årsaker til disse forskjellene. Hessdalen har alltid hatt god kontakt både med de nedre delene av Holtålen og over fjellet sørover til Glåmos og Aursunden, og denne kontakten har også inkludert mange felespillere.

Både i Graftås-grenda og flere andre grender i Holtålen ble det tradisjonelle polsspillet nærmest borte mot slutten av 1800-tallet. Dette skyldtes først og fremst at både trekkspillet og runddansslåttene ble svært populære i Ålen i forbindelse med utbyggingen av Rørosbanen gjennom bygda i 1870-årene (åpnet 13/10-1877). Samtidig utviklet det seg et eget musikkmiljø her hvor bruken av noter var svært utbredt. Når man så skulle ta opp igjen polsspillet skjedde dette ofte med noter som utgangspunkt, og disse notene ga som regel et svært forenklet bilde av spillemåten. I tillegg hadde man nær kontakt med felespillere i Galåen, hvor byspillet i tilknytning til bergstaden på mange måter levde videre.

På Røros kan man grovt skille mellom tre hovedretninger når det gjelder spillestilen. Jeg har allerede nevnt Galåen, hvor spilletradisjonen etter bl.a. Smed-Jens og Klas-Ola ble videreført. Det samme gjelder Håneset og Høsøien og de andre grendene sør i kommunen. I området ved Glåmos, Kvernengan og de vestlige delene av Aursunden har dobbeltgrepsspillet stått sterkest, og det er også her den asymmetriske polstakten hos en del spillmenn har vært mest påtakelig med en tendens til kort ener og tidlig, betonet toer.

Den tredje grenen av Røros-tradisjonen er knyttet til bygda Brekken og de østlige delene av Aursunden, samt til en viss grad grenda Feragen. Også i dette området dominerer tostrengsspillet, og blant de eldre spillmennene var det vanligst med såkalt bordunspill ved hjelp av løsstrenger. Polstakten i området er ganske rask og symmetrisk, men varierer mye fra spelman til spelman.

Den vanlige fele har helt tilbake til 1700-tallet, om ikke enda tidligere, stått i en særstilling som spillmennenes instrument i dette området. De tidligste felebyggerne vi kjenner til i distriktet er Børre Langland (1732-1820), den kjente klokkemakeren i Ålen, og Benjamin Surland (f. 1768) fra Torpet like sør for Brekken. Det er bevart ei Langland-fele fra 1773, mens vi har ei Surland-fele fra 1797 som opprinnelig hadde én understreng. Også senere har understrengsfeler vært en del benyttet både i Holtålen og Røros, og mange av spillmennene som lærte å spille i perioden 1900-1920 begynte opprinnelig med hardingfele. Spelmannen Klas-Ola bygde for øvrig ei hardingfele som fikk pris på verdensutstillingen i Paris 1900.

I tillegg til fele var både munnharpe og langeleik i bruk i Rørosbygdene helt fram til begynnelsen av 1800-årene. Trolig var disse instrumentene tidligere benyttet også i Holtålen, selv om vi har få kilder herfra. Til dans var det ellers ikke uvanlig at man trallet slåtter, og helt fram til vår tid har det eksistert både kvinner og menn som har vært dyktige til å tralle slåtter til dansen. I siste halvdel av 1800-tallet kom som nevnt trekkspillet til distriktet og ble svært populært i mange miljøer. Det var også enkelte som spilte til dans på munnspill.

Hovedsakelig gjennom religiøse organisasjoner ble gitar og citer introdusert som akkompagnementsinstrumenter, og begge instrumentene ble sammen med trøorgelet snart adoptert av spelmansmiljøene. Da man fra omkring 1950 begynte å etablere spelmanslag i distriktet, ble citeren i flere av lagene tatt med som samspillinstrument sammen med felene. Spelmanslagene erstattet nå gradvis den tidligere svært utbredte samspillformen hvor to spelmenn spilte slåttene sammen i oktavavstand, gjerne betegnet som "grovt og grant".

Det finnes en rekke håndskrevne notebøker som gir oss et visst inntrykk av repertoaret til spelmenn og andre musikere i Holtålen og Røros helt tilbake til slutten av 1700-årene. Intet av dette materialet ble imidlertid publisert. Den første publiserte samlingen med slåtter fra distriktet sto stortingsmannen Anders J. Reitan (1826-1872) fra Ålen og hans sønn Anders Haugen for da samlingen "100 Norske Polskdanse (Springdansen) for Violin samlede fra Røros og Omegn" kom ut i 1884. Noen år etter ga Haugen ut samlingen i en ny, revidert utgave med tittelen "100 Norske Slåtter og leker for Violin". Anders Haugen var også involvert i flere utgivelser av slåttehefter sammen med Johannes Reitan (1876-1919). Senere har også Einar Galaaen utgitt en samling slåtter fra Rørosdistriktet. I en særstilling både som innsamler, utgiver og landskjent felespiller står imidlertid Sven Nyhus (f. 1932), som utvilsomt er den personen som har gjort mest for spre kunnskapen om og høyne statusen til slåttemusikken i Rørosdistriktet i nyere tid.

Det gror heldigvis fortsatt godt i flere av spelmansmiljøene i Røros og Holtålen, og nye unge, dyktige felespillere dukker stadig opp. Det er å håpe at denne utgivelsen både vil gi ny innsikt i den rike og varierte feletradisjonen i dette området, samt være til inspirasjon for de som skal føre tradisjonen videre.

Bjørn Aksdal

CD 1 - Holtålen

1. Pols - Einar Haugen, Haltdalen

Denne polsen blir i Hessdalen kalt "Forspillpolsen hass Gauk-Ingebrigt". Gauk-Ingebrigt het egentlig Ingebrigt P. Gjersvold (1828-1904). På Røros blir leken kalt "Per Ellensaleken" etter Per E. Vintervoll (1886-1964). Einar Haugen (1901-1987) var født i Ålen, men kom til Haltdalen tidlig i ungdomsårene. Han var mye brukt som spellmann i bryllup og andre festlige lag.

Privatopptak 1962, Rff CDR 64

2. Ringlender - Einar Haugen

Ringlenderen blir som oftest kalt "Brølløpsringlender etter Per Østeng" (1889-1974). Den spilles både i G-dur og som her, i D-dur.

Privatopptak 1960-tallet, Rff CDM

3. Ringlender - Einar Haugen

Denne leken er Einar Haugen for seg selv om å spille. Den minner om en ringlender som Anders Haugen noterte ned som gammel reinlender frå Ålen i noteheftet "Norsk Nationalmusikk fra Aalen og Røros" (htf. nr 3).

Privatopptak 1960-tallet, Rff CDM

4. Pols - Einar Haugen

Denne polsen går under flere navn som "Godt humør" og "Iver Krestensa leken". Tradisjonen forteller at det var Iver Christensen Kurås om skulle ha laget denne slåtten. I Haltdalen har denne polsen hatt navnet "Jamtvoll-leken".

Privatopptak 1960-tallet, Rff CDM

5. Ringlender - Haltdalen Spellmannslag

Ringlenderen går under flere navn og finnes i flere varianter i Holtålen etter bl.a. Per Litjstuggun/Peder Jensås (1894-1969) og Peder Østeng.

Opptak v/Einar Haugen 1962, Rff CDR 64

6. Ringlender - Haltdalen Spellmannslag

Det finnes mange varianter også av denne slåtten. Anders Haugen har den nedskrevet i "Norsk Nationalmusikk". Rørosdistriktet har også sin variant.

Privatopptak 1960-tallet, Rff CDM

7. Storhurven, pols - Haltdalen Spellmannslag

"Storhurven" er en av de mest brukte polsene i Røros og Holtålen. Her er varianten til Haltdalen Spellmannslag.

Privatopptak 1960-tallet, Rff CDM

8. Pols - John Heksem, Haltdalen

Denne leken er mest kjent som "Loftsleken" på Røros. I Ålen har den navnet "Ingvil'n". Leken spilles både i dur og i moll. John Heksem (1907-1971) var med i Haltdalen Spellmannslag og skulle ha vært helt "vill" etter fele og felemusikk. "Litjhurven" var blant hans favorittleker.

Privatopptak 1960-tallet, Rff DAT

9. Polsdans - Anders Bekken, Hessdalen

Denne leken lærte hessdalingen Anders Bekken (1872-1964) av sunndalingen Halvor O. Torske (1848-1928). Torske kom til Ålen i 1870-åra som anleggsarbeider og ble etter hvert gift og bosatt her. Det sies at dette skal være en lek etter Gottfred Hans Fabian von Eppingen (1830-1888). Her fremfører Anders Bekken leken på hardingfele.

Opptak 78-plate 1952, Rff Ls 1907

10. Naar der danses med Bruden, pols - Oliver Bekken, Hessdalen

Både denne og neste lek spilte Oliver Bekken inn i Trondheim sist på 1930-tallet for arbeiderungdomslaget i Hessdalen. Navnet "Naar der danses med Bruden" stammer fra Anders J. Reitan og Anders Haugens hefte "100 Norske Polskdanse" (nr. 25), som ble utgitt i 1884. På Røros blir leken kalt "Torvald-Olsa nedi".

Opptak 78-plate sist på 1930-tallet, NRK STM 122, Rff Ls 1783

11. Katta på tivoli, pols - Oliver Bekken

Denne slåttten lærte Oliver Bekken av sambygdingen Peder O. Vårhus. Oliver satte mange egne og gjerne navn på slåttene. En variant av leken finnes hos Reitan og Haugen som "Nordvikleken".

Opptak 78-plate sist på 1930-tallet, NRK STM 122, Rff Ls 1783

12. Vals - Ludvig Gjersvold, Peder Ingebrigtsvold, Magnar og Oddmar Kjerrengvoll, Hessdalen

Valsen var en av de mest brukte i Ålen og Hessdalen i mellomkrigstiden. Felespillerne Ludvig Gjersvold (1904-1973) og Peder Ingebrigtsvold (1923-2003) og trekkspillerne Magnar (f.1940) og Oddmar Kjerrengvoll (f.1940) var mye brukt som dansespellmenn i Hessdalen.

Opptak v/John Gjersvold 1960-tallet, Rff Dd 2 og CDM

13. Galopp Brilliante - Peder Ingebrigtsvold, Magnar og Oddmar Kjerrengvoll

Dette er en komposisjon av Oluf Melvold (1843-1897) fra Elverum.

Opptak v/John Gjersvold 1960-tallet, Rff Dd 2 og CDM

14. Pols - Ludvig Gjersvold

Ludvig Gjersvold trakterte i tillegg til fele også munnspill, og her spiller han en pols som bl.a. har hatt navnet "Stikkjilen" (en innsjø mellom Røros og Bekken). Leken er en variant av Mårrålek nr. 1 på Røros (se Røros-CD, spor 45).

Opptak v/John Gjersvold 1960-tallet, Rff Dd 2 og CDM

15. Vind over prærien, pols - Idar Folde, Hessdalen

Dette er en pols etter Oliver Bekken. Idar Folde (1914-2006) var en ledende person i Fjellhurven Spellmannslag.

Opptak v/Bjørn Aksdal 1984, Rff Ls 1001

16. Snar å ta åt, pols - Idar Folde

Dette er en av de mest brukte polsene i Rørosdistriktet og var veldig "Snar å ta åt" når man skulle begynne å spille til dans, og det var Ole Klemmetvold (1871-1948) som satte navnet til leken. I Ålen og på Kvernengan har den navnet "Vil du høre nytt?". (se Røros-CD, spor 33, Holtålen-CD, spor 39).

Opptak v/Bjørn Aksdal 1984, Rff Ls 1001

17. Pols etter Peder O. Vårhus - Idar Folde

Dette er hessdalsvarianten av "Leken hass Gammel-Møller". Gammel-Møller het Brodstrup Marius Møller (1841-1908) og var distriktslege i mange år. I Reitan og Haugen har den navnet "Afskedleken".

Opptak v/Bjørn Aksdal 1984, Rff Ls 1001

18. Når mainn' og kjærringa trætte, pols - Jens Vårhus, Hessdalen

Denne polsen lærte Jens Vårhus (1910-1995) av Oliver Bekken. Oliver lærte Jens Vårhus mange hessdalspolser som Oliver var alene om å spille.

Opptak v/Bjørn Aksdal 1984, Rff Ls 1003

19. Pols etter Kristen Nesgård - Jens Vårhus

Polser er bedre kjent som "Leken hass Aunfættan" etter spellmannen Øivind Aunfættan (1836-1891) fra Singsås. Han hadde også tilnavnet Snikker-Øivind. Kristen Nesgård (1906-1952) var en av de beste spellmennene i Ålen i mellomkrigstiden (se også Røros-CD, spor 19 og 27).

Opptak v/Bjørn Aksdal 1984, Rff Ls 1003

20. Pols etter Oliver Bekken - Jens Vårhus

Denne slåtten finnes også i Reitan og Haugen.

Opptak v/Bjørn Aksdal 1984, Rff Ls 1003

21. Pols etter Gauk-Ingebrigt - Fjellhurven Spellmannslag, Hessdalen

Dette er samme leken som spor 1 på denne CD'en.

Opptak v/Bjørn Aksdal 1981, Rff Ls 936

22. Hilsen til 1. mai 1923, ringlender - Fjellhurven Spellmannslag

Dette er en komposisjon av Oliver Bekken.

Opptak v/Bjørn Aksdal 1981, Rff Ls 936

23. Trallpols etter Oliver Bekken - Fjellhurven Spellmannslag

Dette var glansnummeret til Fjellhurven Spellmannslag. De gjorde bl.a. stor lykke med den under distriktskappleiken på Vågå i 1983.

Opptak v/Bjørn Aksdal 1981, Rff Ls 936

24. Pols av Kristen Nesgård - Leif Schjølberg, Ålen

Dette er en typisk lek etter ålbyggen Kristen Nesgård, som laget denne leken i 1930-åra. Kristen er en av de beste spellmennene Ålen har fostret. Leif Schjølberg (1918-1993) var fra Ålen og hadde sin tradisjon etter spellmenn fra midtbygda i Ålen.

Opptak v/Bjørn Aksdal 1984, Rff Ls 1005

25. Rivar'n, pols - Leif Schjølberg

Dette er en pols Leif Schjølberg laget for å trene på dobbeltgrep, takt og rytme.

Opptak v/Bjørn Aksdal 1984, Rff Ls 1005

26. Ringlender etter Ingeborg Schjølberg - Ivar Schjølberg, Ålen

Denne leken har Ivar (f.1940) lært av sin mor Ingeborg (f.1918) som trallet den. Ivar er sønn av Leif Schjølberg og lærte å spille fele av sin far. Ivar vant kongepokalen under landskappleiken i 1980.

Opptak v/Bjørn Aksdal og Ivar Mogstad 1995, Rff DAT 92

27. Stabbleken, pols - Ivar Schjølberg

Denne C-dur polsen var mye brukt i bryllup i forbindelse med stabbdansen, som var en fast foreteelse andre dagen. Ivars tonalitet vitner om et eldre tonespråk.

Opptak v/Bjørn Aksdal og Ivar Mogstad 1995, Rff DAT 92

28. Sulhuspols etter Eilert Sundt - Ivar Schjølberg

Ivar har lært denne slåttten av ålbyggen Eilert Sundt (f.1917), som igjen hadde den etter Kristen Nesgård. Dette er en av polsene som Sulhusgubben, Ole Henriksen Sulhus (1811-1897), brukte mest. På Røros kalles den "Aursundleken".

Opptak v/Bjørn Aksdal og Ivar Mogstad 1995, Rff DAT 93

29. Vals - Peder Østeng, Ålen

Denne valsen er også kjent som "Klarinettvalsen". Per Østeng var en mye brukt bryllupspellmann, helst sammen med John A. Nesvold/Gjersvold (1891-1956).

Opptak v/John Schjølberg 1960-tallet, Rff DAT 203

30. Ringlender - Peder Østeng

Dette skal være en slått etter Lars Fykerud (1860-1902) og har av enkelte blitt kalt "Fykerudslåtten". I Telemark er den i dag ukjent. En variant som spilles på Røros kalles "Litjleken".

Opptak v/John Schjølberg 1960-tallet, Rff DAT 203

31. Leken hinna mor, pols - Olav Renolen, Ålen

Polsen er etter Kari J. Kurås (1786-1860), gift med spellmannen Jørgen P. Reitan. Sønnen Anders J. Reitan skrev ned leken, som senere er trykt i "100 Norske Polskdansen". Olav Renolen (1908-1977) var en av de beste spellmenn i Ålen i mellomkrigstiden. Han spilte mye sammen med John K. Hov (1905-1973) og Leif Holmberg (1915-2003). De kalte seg "Stortrioen".

Opptak v/Olav Renolen 1970-tallet, Rff Ls 1837

32. Pols etter Kristen Hov - Olav Renolen

Denne leken lærte Olav Renolen av spellmannen Kristen Hov (1873-1951) som igjen hadde den etter sin morbror Peder O. Vårhus. Han hadde den trolig etter spellmannen John J. Skogaas i Hessdalen.

Opptak NRK v/Rolf Myklebust 1974, NRKM 53570:16

33. Pols etter Kristen Hov - Olav Renolen

Denne leken er en variant av "Leken hinner Mo-Ingeborg", oppkalt etter Ingeborg Valset (1868-1963) ved Aursunden.

Opptak NRK 1975, NRKM 54736:9

34. Leken hinna Marit-faster, pols - Solan Renolen, Ålen

Marit-faster/Marit Lillegjære, født Reitan (1816-1912) lærte denne leken en gang hun var på fest på Glåmos, eller Jensvold, som det het i gamle dager. Hun skal ha trallet denne leken helt nøyaktig og noen ganger i et høyt tempo. Solan Renolen (f.1918) er nevøen til Olav Renolen, som Solan lærte denne leken av.

Opptak v/John Ole Morken 2003, Rff DV

35. Skinnfelleken, pols - Jostein Galaaen, Galåen/Ålen

Jostein Galaaen (1913-2007) var opprinnelig fra grenda Galåen på Røros. I mesteparten av sitt liv bodde han i Holtålen kommune, først i Haltdalen og senere i Ålen. Begge steder var han aktiv i spellemannslaget.

Opptak v/Einar Haugen 1962, Rff CDR 64

36. Dalakopa, pols - Jarle Råen, Sunnan

Jarle Råen (1908-2001) er født og oppvokst på Sunnan i Steinkjer. Innen sitt store repertoar hadde han noen slåtter etter faren Johannes Råen (1870-1943) som var fra Ålen. Her er Jarles versjon av den kjente polsen Dalakopa, i Steinkjer-distriktet kalt Horgalåten.

Privatopptak først på 1960-tallet, Rff CDR 87

37. Frå ongdomma, pols - Jenny Grønli Farestveit, Ålen

Denne polsen laget Anders Haugen i begynnelsen i 1880-årene, og den har siden vært en veldig populær lek blant danserene. Jenny Grønli Farestveit (1910-1978) var en av de siste elevene Anders Haugen hadde. Hun lærte polsen av komponisten selv en gang rundt 1925.

Privatopptak 1960-tallet, Rff DAT

38. Hass Ditlev Blom, pols - Jenny Grønli Farestveit

Ditlev Bolm (1820-1892) drev vertshus på Heimdal i Trondheim. Her samlet mange av de store spellmennene på 1800-tallet seg, bl.a. Loms-Jakup/Dølguten (Jakup Lom, 1821-1876), Brekkguten (Ole Nilsen Breckan, 1827-1898), Gottfred (Hans Fabian Gottfred von Eppingen) og Lars Storrø (1844-1898). Ditlev Blom skal ha lært denne leken av Loms-Jakup. Anders Haugen lærte den så av Blom, og senere lærte Haugen den bort til Jenny Grønli Farestveit.

Opptak v/Sven Nyhus 1969, Nfs Td 1177

39. Vil du høre nytt? Pols - Jenny Grønli Farestveit

Dette er samme leken som spor 16 på Holtålen-CD'en og spor 33 på Røros-CD'en.

Opptak v/Sven Nyhus 1969, Nfs Td 1201

40. Leken hass Jo Øien, pols - Anders og John J. Grønli, Ålen

Jo (John) Øien (1866-1950) var fra Svølja, som ligger mellom Ålen og Haltdalen. Svølja er et juv, og i romanserien Nattens brød kaller Johan Falkberget (1879-1967) Svølja for Gropa. Jo Øien var telegrafist, og dette var leken hans. John J. Grønli (1897-1974) var også en av elevene til Anders Haugen og lærte denne slåttene videre til sønnen Anders Grønli (1930-2004). Her er John og Anders i samspill i et opptak fra først på 1970-tallet.
Opptak v/Jens Grønli først på 1970-tallet, Rff Ls 1771

41. Leken hass Jørgen Wehn, pols - John J. Grønli

Jørgen Wehn var barnebarn til Jørgen P. Reitan og lærte å spille fele av han og av sin onkel Anders J. Reitan.
Opptak v/Jens Grønli først på 1970-tallet, Rff Ls 1770

42. Leken åt Bønsa, pols - John J. Grønli

Bønsen, eller John Bjørnstu (1821-1889), var en av naboene til Anders Haugen, og en av de første læremestrene til Haugen. John Bjørnstu var en mye benyttet spellmann og spilte ofte sammen med Sulhusgubben og Smed-Jens. Leken åt Bønsa var en av favorittlekene til John J. Grønli.
Opptak v/Jens Grønli først på 1970-tallet, Rff Ls 1770

43. Dalakopa, pols - Olav Saksgård, Ålen

Dette er samme lek som spor 36 på denne CD'en. Her er leken i en personlig utforming av Olav Saksgård (1919-1997), som var født i Ålen, men bodde mye av sitt liv i Haltdalen.
Opptak v/Einar Haugen 1962, Rff CDR 64

44. Litjhurven, pols - Ålen Spellmannslag

Denne og neste slått er et opptak fra Ålen Spellmannslags første opptreden. Det skjedde på Graftås Samfunnshus 5. august 1962. Sammen med "Storhurven" er "Litjhurven" en av de meste brukte slåttene i distriktet.
Opptak v/Ragnar Haugen 1962, Rff Ls 1824

45. Brudeslått, marsj - Ålen Spellmannslag

Denne brurmarsjen er den mest brukte i Ålen. Den ble brukt til å spille inn maten som grautmarsj. Her framføres den i et arrangement av organisten og komponisten Martin Andreas Udbye i Trondheim. Anders Haugen fikk både denne og mange andre slåtter arrangert for flere stemmer.
Opptak v/Ragnar Haugen 1962, Rff Ls 1824

CD 2 - Røros

1. Stuggudalsleken, pols - Magnus Ingebrigtsvold, Aursunden

Denne leken fikk navnet sitt under et bryllup på Stuggudalen i 1943. Der spilte brekkingen Lars Østby (f.1923), som også har laget leken. Her framfører Magnus Ingebrigtsvold (1913-1999) leken sammen med sin kone Solveig Ingebrigtsvold (1909-2007).

Opptak v/Egil Skott, Rff CDR

2. Pols etter Anders Myrmo - Magnus Ingebrigtsvold

Denne leken er lite brukt i dag. Magnus hadde den etter Anders Myrmo (1874-1968), ofte kalt Mo-Anders.

Opptak v/Egil Skott, Rff CDR

3. Hoppvals - Magnus Ingebrigtsvold

Denne leken blir i dag kalt "Jensens galoppade" og har opp gjennom tidene vært en mye brukt hoppvals. Det er flere teorier om opphavet til denne leken. Noen mener at Smed-Jens har laget den. En annen teori er at Jens Gerhard Jenssen, som var gift med en av døtrene til Smed-Jens' svoger, skal ha laget leken.

Opptak v/Egil Skott, Rff CDR

4. Leken hass Tull-Ola, ringlender - Magnus Ingebrigtsvold

Denne ringlenderen har også navnet "Blind-Ola". Blind-Ola var en blind traller og spellmann fra Nord-Trøndelag. Hilmar Alexandersen (1903-1993) har mange leker etter han. Klemmiten, Ole Klemmetvold, lærte denne leken av han da han hadde militærtjeneste på Værnes.

Opptak v/Egil Skott, Rff CDR

5. Leken hinnes Marit-faster, pols

Magnus Ingebrigtsvold

Om leken, se spor 34 på Holtålen-CD'en.

Opptak v/Egil Skott, Rff CDR

6. Pols fra Brekken - Anders Borgos, Brekken

Denne er også kalt "Leken hass Aunfetten". Øivind Aunfættan var fra Rognes i Gauldalen, men bodde på Singsås. Anders J. Reitan lærte denne leken av han i 1860-årene. Leken er veldig mye brukt i Gauldalen og i Rørosdistriktet. Om denne leken, se under spor 19 på Holtålen-CD'en og spor 27 på Røros-CD'en.

Opptak v/Karl Dahlback 1955, Nfs Td 61

7. Pols - Johannes Ingebrigtsvold, Aursunden

Dette er en av polsene som vi også har etter Jørgen Wehn. Johannes Ingebrigtsvold (1899-1986) og brødrene, Henning (1892-1981) og Magnus har sin variant av leken skiller seg litt fra slik den blir spilt i dag. Johannes hadde leken etter sin far, Johannes H. Ingebrigtsvold (1860-1927).

Opptak v/Sven Nyhus 1971, Nfs Td 1327

8. Rivar'n åt Trøa, pols - Anders Sjøvold, Brekken

I denne leken brukte Henning Trøen all sin kraft, fortalte spellmannen Anders Sjøvold, eller Post-Anders (1883-1975), som han het i dagligtale. Post-Anders er en av de største tradisjonsbærerene i Brekken, og den største arvtageren etter Henning Trøen.

Opptak v/Sven Nyhus 1954, Nfs Td 1333, Rff DAM

9. Pols ætte Trøa - Anders Sjøvold

En del av polsene i Rørosdistriktet har innslag av posisjonsspill, både i 2. og 3. posisjon. Andre vending i denne polsen spilles i 2. posisjon.

Opptak v/Sven Nyhus 1954, Nfs Td 1333, Rff DAM

10. Pols - Anders Sjøvold

Dette er en pols som Post-Anders har etter Henning Trøen. Ristetakene i 2. vending er et trekk som kjennetegner slåttene etter Henning Trøen.

Opptak v/Sven Nyhus 1954, Nfs Td 1333, Rff DAM

11. Stabbmarsj - Anders Sjøvold

Denne marsjen ble brukt under stabbdansen andre dagen i bryllup. Post-Anders hadde denne etter Henning Trøen.

Opptak v/Sven Nyhus 1954, Nfs Td 1333, Rff DAM

12. Pols etter Ola Elven - Anders Sjøvold

Dette er en C-dur pols som Post-Anders lærte av sambygdingen og spellmannen Ola Elven (1874-1959). Ola og søskenbarnet Hans Elven (1873-1966) spilte mye sammen og var de som innførte samspillmåten grovt og grant (oktavspill) i Brekken. Å spille grovt og grant lærte de av rørosingene Smed-Jens og Kristen Johannesen Dahl (1827-1890), som var faste samspillkamerater.

Opptak v/Sven Nyhus 1954, Nfs Td 1333, Rff DAM

13. Hjulmakerlek nr. 1, pols - Anders Sjøvold

Denne trollstemte polsen lærte Post-Anders av Ola Elven.

Opptak v/Sven Nyhus 1954, Nfs Td 1333, Rff DAM

14. Follidsleken, pols - Anders Sjøvold, Jon Sjøvold og Anders Borgos, Brekken

"Follidsleken" er en vandreslått som man finner i et stort distrikt. Den har også navnet "Leken hass Tørres-Lars", etter Lars Tørresvold (1878-1959), felespiller fra Aursunden. Post-Anders her i samspill med sønnen Jon Sjøvold (1913-1985) og sambygdingen Anders Borgos (1888-1959), eller Anders Flaten, som han helst ble kalt.

Opptak v/Karl Dahlback 1955, Nfs Td 62

15. Ringlender - Egil Skott, Brekken

Egil Skott (1906-1991) lærte denne B-dur-ringlenderen av sin onkel Ola Skott (1893-1965), som hadde den fra Sverige. I Brekken har den gått under navnet "Skjønne Elinora".

Opptak v/Sven Nyhus 1969, Nfs Td 1140

16. Pols etter Steffa Henningsgård - Egil Skott og Nille Henningsgård, Brekken

Å tralle slåtter var noe man gjorde når spellmannen manglet. Nille Henningsgård (1901-1993) var en mye brukt trallerske. Her sammen med Egil Skott på fele i en pols etter bestefar til Nille, Steffen (Steffa) Henningsgård (1829-1902), som var spellmann.

Opptak v/Sven Nyhus 1969, Nfs Td 1140

17. Pols etter Ola Jons - Annar Sundt, Feragen

Ola Jons, eller Løkken (1903-1933), var av sameslekt - og spellmann. Feragsbyggen Annar Sundt (1919-1991) lærte denne slåtten av han, og den er en mye brukt dansepols i dag. Annar Sundt var den som førte tradisjonen i Feragen videre etter sin far Anders K. Sundt/Litj-Kalsen (1889-1964) og Nils Jonsa Feragen (1896-1983).

Opptak v/Bjørn Aksdal 1988, Rff Ls 1028

18. Pols etter Anders Borgos - Annar Sundt

Denne slåtten hadde Annar Sundt etter Anders Borgos.

Opptak v/Bjørn Aksdal 1988, Rff Ls 1028

19. Ringlender - Annar Sundt

Denne ringlenderen er mye brukt av både Brekken Spellmannslag, som Annar Sundt var medlem i, og av gammeldansgruppa Småviltlaget. Den går også under navnet "Ringlender etter Ola Elven" (1874-1959). Ola Klemmetvold fortalte at Ola Elven og søskenbarnet Hans Elven spilte denne ringlenderen mye på Rørosmartnan.

Opptak v/Bjørn Aksdal 1988, Rff Ls 1028

20. Storhurven, pols - Annar Sundt

En av de mest brukte polsene i distriktet. Annar hadde denne varianten etter sin far Anders K. Sundt.

Opptak v/Bjørn Aksdal 1988, Rff Ls 1028

21. Sofia Råen, pols - Annar Sundt

Sofia-Råen het Ane Sofie Tamnes, gift Sødal (1807-1893). Hun var trallerske. Dette er også en av de mye brukte polsene i distriktet. I Ålen har leken en variant som heter "Leken hass Per-Fabro" etter Peder J. Reitan (1810-1855).

Opptak v/Bjørn Aksdal 1988, Rff Ls 1029

22. Pols etter Hans Elven - Jørgen Tamnes, Aursunden

Jørgen Tamnes (1915-2000) hadde denne leken etter Hans Elven. Elva-karan, Ola og Hans Elven, satt inne med mange leker i C-dur, som de førte videre. Jørgen Tamnes hadde sin tradisjon etter faren Iver J. Tamnes (1889-1980) og naboen Ole O. Tamnes (1897-1990). Jørgen hadde sin spesielle måte å stryke på og hadde lange buedrag som er et særtrekk.

Opptak v/Bjørn Aksdal 1988, Rff Ls 1031

23. Halling etter Faste Nordbrekken - Annar Gjelten, Brekken

Det finnes noen få hallinger igjen i distriktet. Mange kilder forteller at halling og pols var dansene som ble brukt før runddansene (vals, ringlender, masurka og hoppvals) kom på midten av 1800-tallet. Annar Gjelten (1934-2003) lærte denne hallingen av sin bestefar Faste Nordbrekken (1871-1953). Bestefaren fortalte til Annar at en av de siste gangene det ble danset halling i Brekken, var rundt 1877. Post-Anders hadde en variant av denne hallingen etter Henning Trøen.

Opptak v/Ivar Mogstad 1991, Rff Ls 1448

24. Pols med promenade etter Faste Nordbrekken - Annar Gjelten

Å gå en promenade før polsen er noe som var brukt i gamle dager. Polsen er i dag mest kjent som "Pols etter Jørgen Andersen Nordbrekken" (1732-1819), den første spellmannen vi vet om i Rørosdistriktet.

Opptak v/Ivar Mogstad 1991, Rff Ls 1448

25. Fjøspolsen - Elisabeth Skott / Brekken Spellmannslag

Elisabet Skott (1909-1986) trallet ofte denne leken når hun var i fjøset. Derfor har denne leken fått navnet Fjøspolsen. På opptaket traller Elisabet først Fjøspolsen, og deretter framfører Brekken Spellmannslag leken med Elisabet på citer. Det er Reidun Aune som presenterer opptaket.

Opptak v/Reidun Aune 1975, Rff MIT 474

26. Pols - Ingvar Hånes, Galåen

Denne polsen var mye brukt i gamle dager. I eldre notebøker finner man polsen nedskrevet over et stort område. Ingvar Hånes (1917-2007) kommer fra grenda Galåen, men har store deler av livet vært bosatt i Drammen. Denne innspillingen er fra 1935 og er således det eldste opptaket av folkemusikk vi har fra Rørosdistriktet.

Opptak NRK 1935, NRKM 2578 :18

27. Pols frå Aursunda - Ingvar Hånes

Om denne leken, se under spor 19 på Holtålen-CDen og spor 6 på Røros-CD'en.

Opptak NRK 1935, NRKM 2578 :20

28. Brurmarsj - Einar Galaaen og Helge Hånes, Galåen

Marsjen er en gammel brurmarsj etter John Bjørnstu i Ålen. Spellmannen Jørgen Wehn kalte den "Brudgommens brurmarsj". I noteboka til Smed-Jens er den nevnt som "Brurmarsjen år Grauta". Opptaket er hentet fra en folkemusikkhalvtime med Einar Galaaen og Helge Hånes (1915-2002). Arrangementet er av rørosingen K.E.S. Lund.

Opptak NRK 1952, NRKM 3029 :12

29. Leken åt mestera, pols etter Per Storbekken - Einar Galaaen

Denne leken lærte Einar Galaaen av Per Storbekken (1893-1980). Han var rørosing, men bodde mesteparten livet på Hamar. Mesteren het egentlig Henrik J. Rugeldal (1848-1916) og var felespellmann. I Holtålen har polsen fått navnet "Hessdalslek".

Opptak v/Sven Nyhus 1971, Nfs Td 1325

30. Pols - Jørgen Kverneng, Kvernengan

Jørgen Kverneng (1890-1971) hører til en stor spellmannsfamilie på Kvernengan på Røros. Læremester var faren Jørgen E. Kverneng, f. Vintervoll (1837-1931), ofte kalt Gammel-Jørn. I Brekken blir denne leken kalt "Pols etter Henning Trøen".

Opptak v/Harald Gullikstad 1960-tallet, Rff Ls 1635

31. Leken hinner Lusie Møllmann, pols - Jørgen Kverneng

Berit Lusie Møllmann (1882-1967) var gift med spellmannen Henrik Møllmann (1883-1972), som i en periode bodde på Kvernengan og spilte mye sammen med Kvernengskaran.

Opptak v/Harald Gullikstad 1960-tallet, Rff Ls 1636

32. Brurleken åt Holma, pols med forspill - Jørgen Kverneng

Denne leken var en av favorittlekene til Kvernengskaran. Holmen, Ellev Holm, f. Vintervoll (1812-1890), brukte denne som brurlek i sitt eget bryllup i 1832, og en av spellmennene i bryllupet var Sulhusgubben, Ole H. Sulhus.

Opptak v/Ole Indseth 1962, Rff Ls 964

33. Snar å ta åt, pols - Jørgen Kverneng

Se under spor 16 og 39 på Holtålen-CD'en.

Opptak v/Harald Gullikstad 1960-tallet, Rff Ls 1635

34. Leken hass Henrik Møllmann, pols - Jørgen Kverneng og Erling Ophuus, Kvernengan

Kvernengskaran, Jørgen Kverneng og Erling Ophuus (1879-1971) var mye brukte dansespellmenn i sin tid. De spilte også på radio en gang på først på 1950-tallet. Denne leken lærte de av spellmannskameraten Henrik Møllmann, som laget denne leken som 16 åring i 1899. Den har i senere år fått navnet "I 1899".

Opptak v/Ole Indseth 1959, Rff Ls 1654

35. Pols - Jørgen Kverneng og Erling Ophuus

Det mest brukte navnet på denne leken er "Karileken". Det lever ei herme om dette navnet, "Ke a e hen a Kari mi?".

Opptak v/Ole Indseth 1959, Rff Ls 1655

36. Pols etter Gråbergs-Hallvard - Ottar Kverneng, Kvernengan

Munnspillet har også vært et mye benyttet instrument opp igjennom. Ottar Kverneng (f.1941) har vært en aktiv utøver på munnspill. Hvem Gråbergs-Hallvard var, har det ikke vært mulig å finne ut. Ottar lærte leken av sitt søskenbarn Ole M. Indseth (f.1920).

Opptak v/Bjørn Aksdal 1984, Rff Ls 756

37. Når ponsen kjem, pols - Kristine Wivelstad, Glåmos

Kristine Wivelstad (1902-1992) lærte å spille både av sin bror Jens Nyplass (1897-1955) og Henrik Møllmann. Ristetakene er karakteristisk for Kristine, noe som skaper et godt rytmisk driv. Leken ble mye brukt i gamle dager når ponsen (punsj) ble servert i bryllupene.

Opptak v/Sven Nyhus 1971, Nfs Td 1316

38. Pols etter Koj-Jens - Kristine Wivelstad

Leken har navn etter Kristines bror, Jens Nyplass, som ble kalt Koj-Jens. Leken har også navnet "Hass Pitter bror". Pitter bror het Peder Ophuus (1869-1958) og var bror til spellmannen Erling Ophuus.

Opptak v/Sven Nyhus 1971, Nfs Td 1316

39. Tarvald-Olsa oppi, pols - Kristine Wivelstad, Glåmos

Tarvald Olsa, Torvald Olsen Sandnes (1839-1909), trallet ofte denne leken, som også går under navnet "Leken hass Bendiks-Kristoffer". Kristoffer Bendiksvold (1877-1963) var en av de beste polsdanserene i sin tid og likte denne leken bedre enn andre leker.

Opptak v/Sven Nyhus 1971, Nfs Td 1318

40. Sulhuslek, pols - Peder Nyhus, Glåmos

Peder Nyhus (1905-1994) er en av de største tradisjonsbærerne i distriktet. Han lærte mesteparten av lekene av Ole Klemmetvold, som igjen hadde de fra sin bestefar, Ole H. Sulhus, Sulhusgubben. Denne leken var en av de lekene Sulhusgubben brukte mye.

Opptak v/Sven Nyhus 1968, Nfs Td 1184

41. Leken hass Kvernengs-Anders, pols - Peder Nyhus

Kvernengs-Anders het Anders Kverneng (1853-1939) og var spellmann. Han bodde i nabogården til Jørgen Kverneng.

Opptak v/Sven Nyhus 1969, Nfs Td 1188

42. Vals etter Ole Klemmetvold - Peder Nyhus

Peder Nyhus lærte denne leken av sin læremester, Ole Klemmetvold. Valsen har også navnet "Mo-Ingebår" etter Ingeborg Valset. Hun spilte fele i ungdommen, men trallet helst leker. Leken minner om polsen "Funesdalingen". Denne valsen har mange varianter, ikke minst i Sverige.

Opptak v/Sven Nyhus 1971, Nfs Td 1321

43. Vals etter Sven Ingebrigtsvold - Peder Nyhus

Sven Ingebrigtsvold (1901-1964) tilhører en stor spellmannsfamilie ved Aursunden. Han er bror til Henning, Johannes og Magnus Ingebrigtsvold. Valsen har en variant fra Göteborgstraktene som heter "Emigrantvalsens". En gammel visemelodi skal være grunnlaget for denne valsen.

Opptak v/Sven Nyhus 1971, Nfs Td 1321

44. Møllerleken, pols - Peder Nyhus

Leken har navn etter spellmannen Fredrik Chr. Møller (f.1793) Han bodde i Djupsjølia ved Røros, men flyttet senere til Långå i Sverige. Han var en flink spellmann og fortalte ofte skrøner eller historier mellom slåttene. I Ålen heter polsen "Leken hass Stigers-Jo" etter Jon J. Reitan (1822-1903). Det fortelles at dette skal være en lek etter Loms-Jakup, eller Dølguten.

Opptak v/Sven Nyhus 1969, Nfs Td 1191

45. Mårråselek nr. 1, pols - Peder Nyhus

Mårråselekan ble mye brukt langt utpå natta og i de tidlige morgenstunder i bryllup. Disse satte ekstra liv i danserene og i stemningen. Se spor 14 på Holtålen-CD'en.

Opptak v/Sven Nyhus 1969, Nfs Td 1192

46. Kjostadlek nr. 1, pols - Sven Nyhus, Glåmos

I 1952 traff Sven Nyhus Henrik Møllmann på jernbanestasjonen på Glåmos. Henrik spurte om Sven kunne Kjostadlekan. De kunne ikke Sven, og dermed ble fire slåtter på trollstemt fele reddet fra glemselen. Hvor navnet Kjostad stammer fra vet man ikke.

Denne polsen går ellers under navnet Knippleken.

Opptak v/Sven Nyhus 1970, Nfs Td 1280

47. Brurmarsj - Sven Nyhus

Her er Sven Nyhus i et opptak fra rundt 1950. Leken går som regel under navnet Bjørnsons brurmarsj, etter at Anders J. Reitan spilte denne for Bjørnstjerne Bjørnson i 1869.

Opptak NRK v/Rolf Myklebust 1952, NRKM 925:1 og 969:07

48. Fandens polsdans - Sven og Anna Nyhus, Glåmos

Her er mor og sønn i samspill. Anna Nyhus (1904-1979) spilte citer i Glåmos Spellmannslag. Polsen har mange varianter både i Norge og Sverige.

Opptak v/Sven Nyhus 1969, Nfs Td 1189

49. Skinnfell-leken, pols - Oddvar Sandnes, Glåmos

Oddvar Sandnes (1926-1999) var en veldig god spellmann i sin tid. Han var søskenbarn med Sven og Olav Nyhus og spilte i Glåmos Spellmannslag. Her i et kappleiksopptak fra Glåmos i 1956.

Opptak NRK v/Hampus Huldt-Nystrøm 1956, NRKM 1752:4

50. Mårråselek nr. 4, pols - Oddvar Sandnes

Enda et opptak fra kappleiken på Glåmos i 1956.

Opptak NRK v/Hampus Huldt-Nystrøm 1956, NRKM 1747:5

51. Pols - Harald Gullikstad, Glåmos

Harald Gullikstad (f. 1939) er i dag en av bærebjelkene i Glåmos Spellmannslag. Harald lærte de fleste lekene av Peder Nyhus. Denne polsen er ikke publisert tidligere.

Opptak v/Bjørn Aksdal og Ivar Mogstad 1991, Rff Ls 1454

52. Gammelførkjeleken, pols - Harald Gulikstad, Glåmos

Harald lærte denne leken av Peder Nyhus. Gammelførkje er ei dame opp i åra som ikke er gift.

Opptak v/Bjørn Aksdal og Ivar Mogstad 1991, Rff Ls 1455

53. Hoppvals etter Jon Viken - Glåmos Spellmannslag

Glåmos Spellmannslag ble stiftet i 1950 og er det eldste spellmannslaget i Rørosdistriktet. Klangen til Glåmos Spellmannslag er et varemerke, på samme måte som citeren. Denne hoppvalsen går under flere navn som "Hoppvals etter Smed-Jens" og "Hoppvals etter Jon Viken". Smed-Jens var Bergstadens mesterspellmann og var mye brukt i sin tid. Jon Viken (1885-1967) var fra Aursunden og, dette var en av favorittslåttene hans.

Opptak v/Sven Nyhus 1969, Nfs Td 1186, NFMI II 300

Utgitt av Trøndelag Folkemusikklag i samarbeid med Norsk senter for folkemusikk og folkedans 2009.

Arkivopptakene er digitalisert av og utgitt med tillatelse fra Nasjonalbiblioteket, Norsk folkemusikksamling, NRK, Norsk senter for folkemusikk og folkedans, og med tillatelse fra etterkommerne av utøverne.

Utvelgelse av slåtter: Bjørn Aksdal, Ivar Mogstad og John Ole Morken.

Redigering og lydbearbeidelse: Joar Blekkan, NRK.

Slåttekommentarer: John Ole Morken

Utgitt med støtte fra:

Holtålen kommune

Rørosbanken

Sør-Trøndelag Fylkeskommune